

Libor Józsefné, az AVKF rektora köszöntőjében elmondta, hogy a főiskola immár nyolcadik alkalommal rendezi meg a roma napot. A tudós az tudós, de miért kell azt hangsúlyozni, hogy egy értelmiségi cigány származású? „Azért, mert ők csak nagy erőfeszítések árán tudják az oktatás lépcsőfokait sikeresen végigjárni.” Ez egyelőre csak keveseknek sikerült, de a példaképek segíthetnek abban, hogy minél többen legyenek.

Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára köszöntőjében hangsúlyozta, hogy nem szabad egyedül hagyni azokat, akik a

cigánysággal foglalkoznak. Ezért támogatja a kormányzat is a romák felemelkedését szolgáló kezdeményezéseket. Az államtitkár szerint szükség van példaképekre, olyanokra, akiknek a felemelkedése mögött valódi teljesítmény van. Fontos a pozitív jövőkép: ez a konferencia is igazolja, hogy nem jelent legyőzhetetlen korlátot a szegénység, megfelelő támogatással ki lehet törni ebből a körből. A kormányzat arra törekszik, hogy felzárkóztatási programjai segítségével minden szinten képes legyen segítséget nyújtani a felemelkedéshez. A támogatások egy részét a gyermekvállaláshoz és a munkavállaláshoz kötik, mert csak így lehet a segélyek világából kiemelkedni. A Biztos Kezdet Gyerekházak, a Tanodák, a roma szakkollégiumok, az Arany János Tehetséggondozó Program és az Útravaló Ösztöndíjprogram is az integrációt szolgálja. Komolyan kell vennünk egymást, mert e nélkül a kölcsönös tisztelet nélkül nem lehet előrelépni.

Beer Miklós váci megyéspüspök a megjelenteket köszöntve azt emelte ki, hogy az AVKF főiskolán az Úristen „szemével” néznek egymásra, hiszen mindannyian Isten képmására lettünk teremtve; Isten pedig egymásra bízott bennünket. Mindannyiunknak belső önazonosságunk felvállalásával kell a másik emberre tekintenünk.

A katolikus iskolákban sok roma gyerek tanul. Az ő helyzetükről beszélt Báder Iván, az AVKF oktatója. Bár az 1961-ben kiadott törvény szerint minden cigánynak kötelező volt iskolába járnia, ez a rendelkezés nem vett tudomást a kisebbségi csoportokról. A cigányok kiegészítő osztályokba, majd kiegészítő iskolákba kerültek. 1993-ban 44 százalékuk fejezte be a nyolc osztályt. Az 1997-es, a kisebbségi oktatásról szóló miniszteri rendelet csak növelte a szegregációt. A tagozatos osztályok létrehozása pedig hozzájárult az iskolán belüli elkülönítéshez. Világossá vált, hogy csak retorziókkal, csak anyagi támogatással nem lehet egy társadalmi réteget felemelni.

Báder Iván a váci, az egri, a pécsi és a görögkatolikus egyházmegyékben végzett kutatásokat. Kiderült, hogy az egyházi iskolák is nehezen tudnak a családokkal együttműködni, kevés a megfelelő szakember, a pedagógusok idősek, sok lemaradt tanuló marad magára, nincs konkrét program a felzárkóztatásra, és az utánkövetés sincs megoldva. Sok esetben a keresztény szellem sem érvényesül megfelelő módon. A megoldás a közösségi iskolamodell lehet. Pótolni kell a szakembereket; tanodákkal, klubokkal és továbbképzések segítségével kell megpróbálni elérni a szülőket. Ezenkívül megfelelő mentorprogramra és szakmai továbbképzésekre is szükség lenne.

Orsós Zsuzsa, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának adjunktusa a hazai cigányság egészségét meghatározó tényezőket ismertette. A cigányság Magyarország legnagyobb nemzetiségi kisebbsége. Demográfiai mutatói teljesen eltérnek az európaiaktól: kevés az idős ember, és nagyon sok a fiatal – átlagéletkoruk 26 év. A szív- és érrendszeri, valamint a daganatos betegségek kétszer olyan gyakran fordulnak elő náluk, mint a többségi társadalom esetében. Annak esélye, hogy egy cigány ember vak vagy süket lesz, 15-ször, illetve 12-szer nagyobb az átlagnál. A tbc és a gyomorbetegségek különféle válfajai is rendkívül gyakoriak náluk. A romák általános egészségi állapota lényegesen rosszabb, mint a többségi populációé. Ennek hátterében a kutatások szerint nem a genetikai, hanem a környezeti tényezők állnak. Felelős ezért a helyzetért a korai alkoholfogyasztás, a cigarettázás és az egészségtelen táplálkozás is. Mindezt meg lehet változtatni az oktatás, az egészségfejlesztés segítségével.

Balogh Róbert református lelkész, a Károli Gáspár Református Egyetem doktorandusza a zsolnárkutatás missziós jelentőségéről tartott előadást. A kritikai bibliakutatással szemben a XX. században jelent meg az a szemlélet, mely szerint a zsolnárokat összefüggésükben, egymással összehasonlítva kell vizsgálni. Manapság a tudósok e két megközelítési módot igyekeznek összehangolni. A misszió szempontjából minden zsolnárműfaj fontos, Balogh Róbert a Sion-énekeket emelte ki közülük. Ezek közé hat-nyolc zsolnárt tartozik; központi témájuk, hogy az Úr hegyét Isten lakhelyeként dicsőítik. Innen erednek az Éden folyói, e hegy a káosz tengere fölé magasodik. Ugyanakkor Izrael Istenének népek feletti győzelmét is megjeleníti – a népek ide fognak összegyűlni, hogy leróják tiszteletüket az Úr előtt. A Sion-énekek egy problémát is felvetnek: ha az Örökkévaló minden ember Istene, akkor mit jelent, hogy Izrael a választott nép. A Sion-énekek azt a kérdést is felvetik, hogy Izrael a passzív várakozással hogyan tudja magába integrálni a különböző csoportokat, népeket. A válasz az lehet, hogy Izraelnek a létével kell rámutatni Istenre. Az is fontos, hogy az Újszövetség a Sion-teológiára épül – vagyis Sion valamiképp egyenlő Krisztussal. Mindez tehát a keresztyén Egyházra is igaz: jelenlétével kell felmutatnia Jézus Krisztust.

Horváth Pál, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének segédmunkatársa a XIX. századi magyar nyelvű operajátszásról beszélt. Kelemen László – az első magyar színigazgató – társulatának előadása előtt cigányzenészek játszottak díszes magyar ruhában. Az első magyarországi opera Chudy József *Pikkó hercegcímű* műve lehetett. A *Csörgősipka, avagy a jótevő zarándok* volt az első mű, melynek a kottája is fennmaradt. Az első magyar nyelvű opera Ruzitska József *Béla futása* című műve volt. A Pesti Magyar Színház – a későbbi Nemzeti Színház □ – pedig már külön operatársulattal is rendelkezett. Az első sikeres nemzeti operának Erkel Ferenc *Bátori Mária* című kétfelvonásosát tekintik.

Miként éli meg egy cigány ember az értelmiségi létet? – E kérdést járták körül a konferencia előadói, Elekes Györgyi (AVKF Vallástudományi, Társadalomtudományi és Romológiai Tanszék) moderálásában. Cigánynak lenni nem döntés eredménye. Nem rajtunk áll, hogy hova születünk, ám identitásunkat fel kell vállalnunk. De vajon oda kell-e tenni az értelmiségi mellé a roma jelzöt? – kérdezhetjük. Addig, amíg nagyon kevés cigány diplomás van Magyarországon, addig a válasz igen lesz. Az is fontos, hogy egy értelmiségire ne azért legyenek büszkék, mert cigány, hanem azért, amit elért a maga tudományterületén. Ugyanakkor szükség van a példaképekre: a rettenetes mélyszegénységből igen nehéz kiemelkedni; a romák számára igenis fontos, hogy valaki közülük sikereket ért el. Emellett az is lényeges, hogy az értelmiségi cigány ne érezze magát különbnek, szívesen menjen vissza dolgozni a roma közösségbe.

Magyarországon a cigány értelmiségi elitnek nagy a jelentősége, de a roma társadalmon belül a diplomások egyelőre még kisebbségben vannak. Úgy tűnik, hogy a diploma megszerzésére egyre több cigány embernek van lehetősége, ám az oktatás alsóbb szintjein még nagyon sok a teendő.

A konferenciát a Pest Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház támogatta. A megnyitón a Hang-ár Együttes énekelt. A tanácskozás után a Talentum Tánc- és Zeneművészeti Szakközépiskola mutatkozott be.

Fotó: Merényi Zita

Baranyai Béla/Magyar Kurír